

**Приватний вищий навчальний заклад
«Медико-Природничий Університет»**

м. Миколаїв

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна	Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія
Освітньо-професійна програма	Психологія
Освітньо-професійний ступінь	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна
Рік навчання/семестр	IV рік, семестр 7
Кількість кредитів ECTS/ Обсяг	Кредитів 5 усього годин 150 лекцій 24 семінарські 48 самостійна робота 78
Викладач ПП	
Е-mail, контактний телефон викладача	
Посилання на сайт	
Консультації	За графіком впродовж навчального року
Анотація до курсу	Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитномодульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів. «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу вибіркового блоку. Предметом вивчення дисципліни є взаємозв'язок психіки та тілесного (фізичного, соматичного) здоров'я. Розглядаються класичні теорії та сучасні концепції психосоматичної патології, причини, механізм формування, особливості дослідження, категорії ризику, вплив на психіку психосоматичних та соматопсихічних розладів; також розглядається психологія тілесності як новий виток розвитку вчення про психосоматику.
Мета та завдання курсу	Метою навчальної дисципліни «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія» є розширити теоретичних уявлень про теорії та моделі виникнення психосоматичних розладів; поглибити розуміння психологічних особливостей осіб з соматичними розладами; формувати практичні навички психодіагностики та психотерапії

			психосоматичних розладів. Завдання вивчення дисципліни «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія»: - вивчення психологічних особливостей осіб з психосоматичними розладами; - оволодіння навичками психодіагностики психосоматичних розладів; - ознайомлення студентів із специфікою психокорекції психосоматичних та соматопсихічних розладів; - ознайомлення студентів із психологічними особливостями людини, що страждає на хронічні соматичні захворювання; вивчення ролі спадковості і умов довкілля у формуванні психічних і психофізіологічних властивостей людини, інтелектуальних здібностей, прояву девіантної поведінки і психічних розладів
			Програмні результати навчання
			Під час вивчення дисципліни «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія» у здобувачів вищої освіти мають сформуватися наступні компетентності: I. Загальні: ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. II. Фахові: ФК 08. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). ФК 09. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту. У процесі вивчення дисципліни досягаються такі програмні результати навчання: ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань для розуміння спеціальних розділів психології з метою майбутньої спеціалізації та освоєння міждисциплінарного зв'язку. ПРН 11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПРН 12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, тренінгів відповідно до вимог замовника. ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, вміло використовувати психотерапевтичні прийоми і прийоми впливу на свідомість і поведінку
			Зміст курсу
№ з/п	ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин	
1	Тема 1. Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу	2	
2	Тема 2. Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	2	
3	Тема 3. Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	2	

4	Тема 4. Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	2
5	Тема 5. Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	2
6	Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	2
7	Тема 7. Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	2
8	Тема 8. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	2
9	Тема 9. Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клінікопсихологічних інтервенцій	2
10	Тема 10. Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	2
11	Тема 11. Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	2
12	Тема 12. Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики. Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами.	2
	Усього:	24
№ з/п	ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	Кількість годин
1.	Тема 1. Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу	4
2.	Тема 2. Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	4
3.	Тема 3. Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	4
4.	Тема 4. Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	4
5.	Тема 5. Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	4
6	Тема 6. Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	4
7	Тема 7. Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	4
8	Тема 8. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні	4

	розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психоvegetативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	
9	Тема 9. Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клінікопсихологічних інтервенцій	4
10	Тема 10. Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	4
11	Тема 11. Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	4
12	Тема 12. Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики. Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами.	4
	Усього:	48
№ з/п	ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	Кількість годин
1.	Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу 1. Поняття про хворобу, симптоми, синдроми, діагноз та прогноз хвороби. 2. Сутність профілактичної парадигми в сучасній медицині. 3. Особливості первинної, вторинної, третинної профілактики. 4. Психологічні засади та фактори профілактичної роботи. 5. Основні принципи та положення Європейської Хартії зі зміцнення здоров'я. 6. Основні психологічні чинники здоров'я: поведінкові фактори, емоційні патерни, когнітивні чинники, соціальна підтримка, демографічні фактори, особливості копінг-поведінки, вживання та зловживання речовинами, види поведінки, що сприяють здоров'ю, дотримання правил з підтримання здоров'я та прихильність до них, стресори, життя з хворобою. 7. Диференціація понять «психосоматика» та «психосоматологія», «психосоматичні» та «соматопсихічні» ознаки хвороб. 8. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. 9. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу.	6
2.	Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях 1. Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології: предмет і завдання галузі. 2. Історія розвитку вітчизняної та закордонної психології соматично хворих.: роботи Р.О. Лурія, Б.В. Зейгарнік, В.В. Ніколаєвої, Б.Д. Карвасарського. 3. Напрями досліджень в психосоматиці: психодіагностичний, психокорекційний, профілактичний.	6

	4. Задачі психосоматики як дисципліни: вивчення чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань; вивчення змін особистості та когнітивних функцій хворих; визначення особливостей соціального функціонування та якості життя; психологічні основи профілактичної медицини; психологічні чинники формування здорового стилю життя населення; психологічна допомога соматично хворим. 5. Основні психологічні складники внутрішньої картини здоров'я (ВКЗ) та її формування. Функції внутрішньої картини здоров'я (О.С. Лісова). 6. Характеристики позитивної ВКЗ; критерії діагностики внутрішньої картини здоров'я. 7. Типи ВКЗ: інфантильно-оптимістичний; ціннісно-продуктивний (зрілий); ціннісно-адаптивний (умовно зрілий); інфантильно-песимістичний; ціннісно-заперечуючий; іпохондрично-сенситивний. 8. Поняття «внутрішня картина хвороби». 9. Типи ставлення пацієнтів до свого захворювання. 10. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях. 11. Вплив хронічної хвороби на психіку. Питання для самоконтролю: Психологічні складники внутрішньої картини здоров'я. Механізм формування внутрішньої картини здоров'я. Види позитивних емоцій і їхній вплив на психічне здоров'я. Депресивний настрій як причина негативного мислення	
3.	Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці 1. Основні концепції психосоматичних захворювань:- психоаналітичні концепції (Фрейд, Данбар, Александер);- антропологічна концепція (Вайзекер);- інтегративні моделі;- концепція алекситимії;- концепція профілю особистості;- теорія стресу;- нейрофізіологічний напрям;- психоендокринний,- психоімунний напрями та ін. 2. Етапи розвитку психосоматичних ідей. 3. Класичні теорії та сучасні концепції. 4. Сутність психосоматичної патології. 5. Психологія травми у психосоматиці. 6. Види стресу, стресорні фактори, стадії стресу; механізм дії стресу. 7. Діагностика, клініка та профілактика стресових станів 8. Прояви біологічного, емоційного та психологічного стресу; зміна поведінкових реакцій при стресі. 9. Зміна інтелектуальних процесів та емоційних проявів при стресі. 10. Шляхи виходу із психологічного стресу.	6
4.	Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення 1. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. 2. Методи діагностики: спостереження, клінічне інтерв'ю, структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники); анкетування, психодіагностичний метод, метод аналізу продуктів діяльності людини, метод психологічного аналізу історії життя та хвороби пацієнта. 3. Роль анамнезу в психосоматиці. 4. Психодіагностичний метод як основний метод дослідження, специфіка його застосування у хворих на соматичні розлади.	6

	5. Основні принципи і підходи до досліджень: - принцип розвитку; - комплексності; - структурності; - особистісного підходу; - індивідуалізації; - психофізіологічного аналізу. 6. Алгоритм діагностики у психосоматиці. 7. Соматизовані психічні порушення.	
5.	Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі 1. Чинники, що впливають розвиток психосоматичних патологій. 2. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. 3. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі. Нейролінгвістичне програмування (НЛП). Сімейна психотерапія	6
6	Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем 1. Сучасні підходи до проблеми психосоматичних та соматопсихічних розладів. 2. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем. 3. Психологічні особливості хворих на гіпертонію, інфаркт міокарда, бронхіальну астму. 4. Психосоматичні причини гіпертонічної та гіпотонічної хвороби, кардіофобічного неврозу і порушення серцевого ритму. 5. Психологічні умови розвитку підвищеного артеріального тиску у підлітків. 6. Синдром гіпервентиляції у хворих на бронхіальну астму. 7. Соматопсихічні та психосоматичні ознаки хвороб. Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб.	6
7	Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем 1. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем. 2. Психологічні особливості хворих на виразкову хворобу шлунку і 12-палої кишки, виразковий коліт, закрепи, емоційну діарею, «синдром подразненої кишки», хворобу Крона, порушення ковтання. 3. Психосоматика гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень: порушення менструального циклу, безпліддя та психосоматичні аспекти гетерологічного і екстракорпорального запліднення, предменструальний синдром, психосоматичні захворювання, пов'язані з репродуктивною функцією жінки. 4. Картина особистості при психосоматичних гінекологічних порушеннях, при функціональних сексуальних порушеннях.	6
8	Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю 1. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. 2. Психологічні особливості хворих на цукровий діабет та причини цього захворювання з точки зору психосоматики. 3. Типи цукрового діабету. 4. Психологічний статус хворого та психосоматичні причини при тиреотоксикозі та гіпертиреозі.	8

	5.Особливості психічних якостей і супроводу хворого при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю. 6.Сутність проблеми соматизованої депресії. 7.Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади, особливості їх психодіагностики та психокорекції.	
9	Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій 1.Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. 2.Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій: профілактика, лікування, реабілітація та розвиток. 3.Особливості реалізації психокорекційних програм в клініці соматично хворих, необхідність інтердисциплінарного підходу до реабілітації пацієнтів з соматичною патологією. 4.Методи психологічного впливу на соматично хворих: сугестивна психотерапія, методи і техніки самонавіювання, психосинтез, терапія, сфокусована на рішенні, позитивна психотерапія, гештальт-терапія, когнітивно-поведінкова психотерапія, символдрама (метод кататимного переживання образів), транзактний аналіз, арт-терапія, тонотерапія, креативна візуалізація, психодрама, танцювально-рухова терапія, тілесно-орієнтована психотерапія, сімейна психотерапія, НЛП	6
10	Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату 1.Можливості засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. 2.Основні психокорекційні методи: когнітивний, поведінковий, психодинамічний, гуманістичний, тілесно орієнтований, гештальттерапія та ін., релаксаційні техніки. 3.Критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. 4.Профілактика суїцидальної поведінки у соматично хворих. 5. Психологічна допомога сім'ям, в яких є хворий на хронічне соматичне захворювання. 6. Психологічна допомога пацієнтам з негативним прогнозом перебігу захворювання. 7.Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату. 8.Психологічні особливості хворих на ревматоїдний артрит, ревматичні порушення м'яких тканин, остеохондроз нейродерматит.	8
11	Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці 1.Особливості психологічного супроводу психосоматичних хворих за методом позитивної психотерапії Пезешкіана. 2.Проблема хронічного болю, психологічні методи об'єктивізації больових відчуттів, проблема психалгій. 3.Картина особистості при онкології молочної залози та матки. 4.Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики	6
12	Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики	8

	Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами 1.Сучасні теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. 2. Ожиріння та нервова анорексія як наслідок спотворення образу фізичного Я у хворих. 3. Психосоматичні особливості особистості при нервовій анорексії, булімії, ожирінні. 4. Типологія реакцій на вади зовнішності. Найбільш поширені поведінкові стратегії людей із дефектами зовнішності. 5.Психологічні групи пацієнтів, які звертаються за допомогою до пластичних хірургів. 6.Психологічні та психіатричні аспекти реконструктивної хірургії	
	Усього:	78

Пререквізити	«Психофізіологія», «Основи психосоматики та генетична психологія»
Кореквізити	
Постреквізити	Післядипломне навчання та також закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та вмінь з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки за освітнім рівнем магістр
Методи навчання	Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне): • для всіх видів занять: робота з літературою; пояснення; дискусія; диспут; • для лекційних занять: лекція; бесіда; ілюстрування; • для семінарських занять: вправа; практична робота; • методи контролю і самоконтролю: фронтальне опитування; контрольні роботи; контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей). Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод; проблемного викладу; частково-пошуковий метод; дослідницький. Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають: • залік; • стандартизовані тести; • аналітичні звіти, реферати, есе; • презентації результатів виконаних завдань та досліджень; • студентські презентації та виступи на наукових заходах; • інші види індивідуальних та групових завдань.
Засоби діагностики	Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань. Періодична форма контролю – виконання контрольних робіт, планів, колоквиуми, творчі роботи. У процесі навчання студентів використовуються наступні

	методи контролю: методи усного контролю, методи письмового контролю, методи практичного контролю, дидактичні тести, спостереження, методи програмованого контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється: • систематичний поточний контроль знань під час практичних занять у формі вибіркового усного опитування та практичних завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань. • модульний контроль у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за означеними модулями.
Засоби контролю	поточний контроль, підсумковий контроль (залік)
Перелік питань до підсумкового контролю вивчення курсу	
1. Визначення поняття «психосоматика». Предмет і завдання психосоматики. 2. Основні напрямки досліджень психології соматично хворих. 3. Психосоматичні розлади та захворювання: конверсійні симптоми, функціональні синдроми, психосоматози. 4. Психологічні чинники здоров'я. 5. Методи психосоматики: метод поперечних зрізів, лонгитюдний метод, експеримент, оцінка ефективності, нарративний аналіз, фокус-групи. 6. Характерологічно орієнтовані типології та моделі особистості. 7. Теорія специфічного динамічного конфлікту Ф. Александера. 8. Інтегративні моделі психосоматичних розладів. 9. Концепція алекситимії. Методи дослідження алекситимії. 10. Теорія стресу: нейрофізіологічного, ендокринного, психоімунного напрямку. 11. Концепція ворожості. 12. Класифікація психосоматичних розладів К. Ясперса. 13. Психоаналітична класифікація психосоматичних розладів. 14. Органічні, функціональні і психогенні розлади. 15. Психіатрична класифікація психосоматичних розладів. 16. Аналіз термінів, які використовуються для позначення відношення людини у хвороби. 17. Характеристики ставлення людини до хвороби: цілісність, активність, свідомість, вибірковість. 18. Компоненти ставлення людини до хвороби: когнітивний, емоційний, мотиваційний, поведінковий, тимчасовий. 19. Динаміка відношення людини до хвороби. 20. Фактори формування ставлення людини до хвороби. 21. Особливості психодіагностичних досліджень в клініці соматично хворих. 22. Принципи та етапи психодіагностики соматично хворих. 23. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях. 24. Зміни особистості при хронічних соматичних захворюваннях. 25. Порушення інтерперсональних відносин у хворих на соматичні захворювання. 26. Поняття психологічних чинників ризику виникнення соматичних захворювань. 27. Поняття психологічних чинників антиризiku виникнення соматичних захворювань. 28. Гіподинамія як чинник ризику. 29. Порушення харчової поведінки як чинник ризику. 30. Залежність від психоактивних речовин (тютюнопаління, алкоголізм, токсико- та наркоманія) як чинник ризику. 31. Роль психоемоційної напруги в розвитку соматичних захворювань.	

32. Вплив хронічного захворювання на особистість.
33. Проблема преморбідних і постморбідних змін особистості.
34. Поняття внутрішньої картини хвороби.
35. Типологія внутрішньої картини хвороби.
36. Особливості внутрішньої картини хвороби при різних соматичних захворюваннях.
37. Поняття терапевтичного середовища в клініці соматично хворих.
38. Терапевтичний альянс в клініці соматично хворих.
39. Комплайєнс і комплайєнтність різних груп соматично хворих.
40. Особливості взаємин "лікар – хворий" в клініці соматично хворих.
41. Психологічні особливості хворих на серцево-судинні захворювання.
42. Поняття коронарного типу особистості (тип А).
43. Психологічні особливості хворих на виразкову хворобу 12-палої кишки.
44. Психологічні особливості хворих на цукровий діабет.
45. Психологічні особливості хворих на бронхіальну астму.
46. Психологічні особливості хворих на ревматоїдний артрит
47. Психологічні особливості хворих на нейродерміт
48. Психологічні особливості хворих на виразковий коліт
49. Вплив екстремальних подій на соматопсихічне здоров'я людини
50. Основні принципи психокорекційної роботи з соматично хворими
51. Основні етапи та напрямки психокорекційної роботи з соматично хворими
52. Когнітивно-поведінкова психотерапія в клініці соматично хворих
53. Психотерапія по К.Роджерсу в клініці соматично хворих
54. Гештальт-психотерапія в клініці соматично хворих
55. Тілесно-орієнтована психотерапія в клініці соматично хворих
56. Релаксаційні техніки в клініці соматично хворих
57. Проблема хронічного болю: психологічні аспекти
58. Гомосексуалізм і психосоматика
59. Психологічні особливості хворих на серцево-судинні захворювання.
60. Поняття посттравматичних стресових розладів.
61. Особистість і ставлення до хвороби людей із захворюваннями органів дихання.
62. Особистість і ставлення до хвороби людей з серцево-судинними захворюваннями.
63. Особистість і ставлення до хвороби людей із захворюваннями ШКТ.
64. Особистість і ставлення до хвороби людей з шкірними захворюваннями.
65. Особистість і ставлення до хвороби людей із захворюваннями опорно-рухового апарату.

Політика курсу

Навчальна дисципліна «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія» є вибірковою дисципліною для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 Психологія.

При вивченні навчальної дисципліни «Основи психосоматики та тілесно-орієнтована терапія» здобувач виконує завдання згідно з навчальним планом та у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування практичних занять, опрацювання інформаційних джерел та літератури, підготовку до занять, підготовку презентацій.

Запізнені завдання (письмові роботи). Здобувачам вищої освіти, які вчасно не мають можливості скласти домашні завдання викладач надає можливість для їх повторного виконання й складання у визначеним ним термін.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їхніми оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної не доброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Відвідувати усі види навчальних занять; вчасно інформувати деканат про

неможливість відвідувати навчальні заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки тощо через поважні причини; подати підтверджувальні документи, що засвідчують поважну причину, яка унеможливила відвідування навчальних занять, складання (перескладання) екзаменів, заліків тощо; ліквідувати академічну заборгованість у встановлені терміни.

Література. Уся література, яку здобувачі вищої освіти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика оцінювання курсу

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-трансферною системою здійснюється шляхом поточного, кредитного, підсумкового (семестрового) контролю за 100-бальною шкалою оцінювання, за шкалою ECTS та національною шкалою оцінювання.

Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань студентами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється:

систематичний поточний контроль знань здійснюється під час семінарських і практичних занять у формі вибіркового усного опитування та тестових завдань, підготовки доповідей за темою заняття, доповнень до доповідей, участі в обговоренні, презентації самостійних завдань.

семестровий контроль організовано у формі стандартизованого опитування за теоретичними питаннями, написання студентами поточних письмових тестових завдань, практичних завдань за кредитами;

оцінювання рівня виконання самостійної роботи проводиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді, реферату.

самостійне завдання перевіряється на відповідність оформлення згідно з вимогами, а також на повноту, ґрунтовність матеріалу, наявність цікавих фактів та прикладів, висновків.

Індивідуальна і фронтальна перевірка знань, підсумковий контроль (залік).

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації освітнього процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 70 балів, і рейтингу з атестації (заліку) – 30 балів.

Критерії оцінки рівня знань на практичних заняттях:

«**відмінно**» – студент дає вичерпні, обґрунтовані вірні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання практичних навичок вірні, демонструє знання підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформляє завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу;

«**добре**» – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, допускає неточності при виконанні практичних навичок, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу;

«**задовільно**» – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність;

«**незадовільно з можливістю повторного складання**» – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки. Має неповний конспект лекцій.

При перевірці та оцінюванні знань, якими оволодів майбутній спеціаліст застосовуються такі критерії:

- високий понятійний рівень;
- глибина, широта, повнота питання, що висвітлюється;
- осмисленість і усвідомленість затверджених положень теми, яка розкривається студентом;
- логічність та послідовність під час відповіді;

- доведення та аналіз теорій, концепцій, вчень, які вивчалися;
- самостійність мислення;
- впевненість в правоті своїх суджень;
- вміння виділяти головне;
- вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки;
- вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми;
- стилістично грамотна мова.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Завдання для модульної контрольної роботи містять різнорівневі тестові завдання (20 тестів) та запитання з розгорнутою відповіддю (2 запитання). За кожну правильну відповідь на 1 тестове завдання виставляється 0,5 бали,

за неправильну відповідь – 0 балів, відповідь на запитання з розгорнутою відповіддю по 2,5 відповідно. Модульна контрольна робота вважається зарахованою, якщо вона оцінена на 5 та більше балів.

Максимальний бал за модульну контрольну роботу – 15 балів.

До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які відвідали не менше 90% аудиторних занять і отримали не менше 60% від можливої кількості балів за поточну роботу.

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова. I. Виконати тестові завдання II. Письмова відповідь на одне теоретичні питання. Максимальна кількість балів: 30 балів

Тести: 10 балів (1,0x10=10) Кожне теоретичне питання оцінюється максимум у 20 балів.

Критерії оцінювання:

Критерії оцінювання теоретичного питання: Повнота і вичерпність відповіді – до 18 балів включно; Володіння термінологією і понятійним апаратом – до 2 балів включно.

Підсумкова (загальна оцінка) з курсу навчальної дисципліни є сумою балів за навчальну діяльність (від 42 до 70 балів) та балів, отриманих під час заліку (0 – 30 балів).

Шкала оцінювання ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Основна

1. Хлівна О.М., Магдисяк Л.І. Психологія тілесності: навч.-метод. посіб. Луцьк: Вежа-Друк.-2022. 192 с
https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20892/1/phsy_tilesnosti.pdf
2. Р. М. Білоус Методичні вказівки щодо семінарських занять і самостійної роботи з навчальної дисципліни «Основи психосоматики» Кременчук, 2023.- 85 с.
https://document.kdu.edu.ua/metod/2023_7352.pdf
3. За заг. ред. О.О. Чабана, О.О. Хаустової Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник К.: Видавничий дім Медкнига, 2019. — 112 с
<file:///C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Downloads/2019.pdf>

4. Дідковська Л. І. Психосоматика : основи психодіагностики та психотерапії. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 264 с.
5. Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. 302 с.
6. Серeda І. В. С Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серeda. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. 156 с.
7. Мозгова Г.П., Ханецька Т.І., Якимчук О.І. Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне. Хрестоматія: Навчальний посібник. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 383 с.
8. Грицюк І.М. Основи психосоматики: методичні матеріали для студентів спеціальності «Практична психологія». Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 27 с.
9. Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро: ЛІРА, 2022. 300 с.
10. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
11. Савенкова І. І. Методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психосоматика» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія». Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. 48 с.
12. Савенкова І. І. Патопсихологія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2017. 160 с.
13. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 322 с.

Допоміжна

1. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник: [для вищих навчальних закладів] / Л. І. Дідковська. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 264 с.
2. Максименко С. Д. Психологічна допомога тяжким соматичним хворим: Навчальний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка АПН України, Ніжин: Міланік, 2007. 115 с.
3. Психологія соматично хворих: Навчально-методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / Укладачі: Шестопалова Л.Ф. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 41 с.
4. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики / навч.-метод. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2009. 120 с.
5. Чабан О.С. Психосоматическая медицина. Тернопіль: Медкнига, 2014. 94 с. Федосова Л. О. Клінічна психологія : навч. посіб. / Л. О. Федосова. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 248 с.
6. Воронов М. Психосоматика: практ. руководство / М. Воронов. К.: Ника-Центр, 2002. 256 с.
7. Бижук, Ю. М., & Винник, М. І. (2010). Дослідження особистості та механізмів виникнення у хворих на соматизований розлад. Експериментальна і клінічна медицина. 122– 125.
8. Коваленко, В. М., & Корнацький, В. М. (Eds.). (2015). Стрес і хвороби системи кровообігу : посіб. Київ.
9. Москаль, О. М. (2017). Психологічний статус хворих при гепатогенних виразкових ураженнях шлунково-дванадцятипало-кишкової ділянки травного тракту. Науковий вісник Ужгородського університету, Серія «Медицина», (1), 62–67.
10. Чемич, М. Д., Чайка, І. С., Чемич, О. М., Ільїна, Н. І. (2016). Когнітивні та психологічні порушення у хворих на хронічні вірусні гепатити В і С. Гепатологія, (3), 43–50.
11. Чопей, К. І. (2011). Психологічні особливості у хворих на неспецифічний виразковий коліт. Науковий вісник Ужгородського університету, Серія «Медицина», (40), 190–194.
12. Чухрій, І. В. (2017). Особливості розвитку образу тіла у осіб з порушенням функцій опорно-рухового апарату. Психологічний часопис, (5), 163–174.
13. Наказ Міністерства охорони здоров'я від 15.04.2008 № 199 “Про затвердження Порядку застосування методів психологічного та психотерапевтичного впливу”
14. Тохтамиш О.М., Соколовська І.С. Застосування методики ескалації тактильного контакту у психологічному супроводі дітей з гіперактивністю та порушенням поведінки / Основи соціальної педіатрії: Навчально-методичний посібник: у 2-х т. / За редакцією Мартинка В.Ю. Т.2. К.: ФОП Верес О.І., 2016. с. 231-234. URL: <https://sites.google.com/site/psihologaleksandrtohtamys/avtorski-statti-ta-publikacii>
15. Сміян І. С., Волянська Л. А., Бурбела Е. І та ін. Проблема тривожності як складова частина етіопатогенезу хронічної патології. Педіатрія, акушерство та гінекологія. 2009.
16. Філіппов М. М. Психофізіологія людини : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 136 с.